

Fiskeri- og kyst departementet

Deres ref:

Vår ref: 2012/109863

Dato: 22.06.2012

Org.nr: 985 399 077

v/

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Bestilling av faglig vurderinger

Vi viser til brev av 14. mai hvor Mattilsynet er bedt om å komme med en vurdering av status på sykdom og smitte, herunder lakselus. Vi viser videre til Mattilsynets brev med vurdering av lakselussituasjonen av 24. august 2010 og til brev av 15. juni 2012 om tiltak ved overskridelser av tålegrense.

I vårt brev av 24. august 2010 frarådet Mattilsynet kapasitetsøkning i områder sør for Troms og begrunnet dette med uavklart lusesituasjon og spredning av resistens mot lakselus midler. Mattilsynet vil nå se på forholdene i 2010 og de vurderingene som ble gjort da, og vi vil videre se om situasjonen i dag er vesentlig forbedret når det gjelder lakselus. I tillegg vil Mattilsynet legge til grunn den generelle helsesituasjonen hos norsk oppdrettsfisk.

Mattilsynet vil også legge til grunn rapporter utarbeidet av Havforskningsinstituttet, Veterinærinstituttet og NINA, samt vurderinger fra vårt eget tilsynsapparat.

Lakselus

Forekomst av lus

Det generelle bildet er at mengden lakselus i oppdrettsanlegg er redusert siden 2010. Det kan se ut som om våravlusningen i 2012 har ført til lavt antall lus i oppdrettsanleggene. Imidlertid viser Havforskningsinstituttet sine undersøkelser høye lusepåslag på villfisker i enkelte oppdrettsintensive områder (Framdriftsrapport juni 2012). Tilsvarende undersøkelser i 2011 viste det samme resultatet da (Sluttrapporten desember 2011).

Havforskningsinstituttet viser i sin rapport at situasjonen for vill laksefisk nord for Rogaland har forverret seg siden 2010 (tabell 3.2 og 3.3). Når det gjelder villaks har Havforskningsinstituttet vurdert at risiko for at lakselus vil ha en bestandsregulerende effekt på villaks har økt fra moderat til høy i Hordaland og fra lav til høy i Sør-Trøndelag. I Sogn og Fjordane og Nordland har risikoen økt fra lav til moderat. I Troms og Finnmark viser undersøkelser at risikoen er lav og situasjonen er uforandret fra 2010. Når det gjelder sjørøret og sjørøye er risikoen høy i Hordaland, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland. I Troms og Finnmark har risikoen økt til moderat siden 2010.

Mattilsynet
Hovedkontoret,
Tilsynsavdelingen,
seksjon for fisk og
sjømat

Saksbehandler: Lise Torkildsen
Tlf: 55 21 57 23
Besøksadresse: Rosenkrantzgt 3, Bergen
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse: Hovedkontoret,
Tilsynsavdelingen, seksjon for fisk og
sjømat
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

www.mattilsynet.no

Havforskningsinstituttet og NINA har i sine innspill til denne bestillingen vurdert at en kapasitetsøkning på 3-10 % vil øke sannsynligheten for en populasjonsregulerende effekt på vill laksefisk.

Veterinærinstituttet fraråder kapasitetsøkning i områder med stor tetthet av oppdrettsanlegg og anbefaler at det kun skal åpnes økt produksjon i områder med lave temperaturer og lav produksjonstetthet.

Resistens

Langvarig og hyppig bruk av medikamenter har ført til og vil føre til utvikling av nedsatt følsomhet for lakselusmidler. I følge Veterinærinstituttet viser innsamlete data at følsomhet og resistens mot lakselus midler er relativt utbredt. Datagrunnlaget er imidlertid begrenset. Mattilsynet er bekymret for utvikling av resistens da det kan se ut som om denne er økende. Denne vurderingen bygger blant annet på følgende fakta:

- Midler som er i bruk i dag har vært i bruk siden 2000, og ingen nye midler har blitt godkjent siden.
- Antall behandlinger har økt, selv om behandlingene er i større grad koordinert, noe som i utgangspunktet skulle reduserer behovet for antallet behandlinger.
- Mengden midler brukt har økt i perioden 2009 til 2012, uten at mengden fisk har økt tilsvarende.
- Tidligere brukte midler mot lakselus er igjen tatt i bruk, slik som organofosfater, flubenzuroner og hydrogenperoksid. Disse midlene er mindre effektiv enn dagens midler og bruken av enkelte av disse er omstridt.

Effektive lusemidler er en forutsetning for at man skal kunne ha en effektiv bekjempelse av lus, og Mattilsynet har ikke kjennskap til at nye lusemidler er under utvikling. Selv om utviklingen av ikke-medikamentelle behandlingsformer er økende har ikke disse metodene vist seg å være tilstrekkelig virkning i kommersielt oppdrett. Selv om det har vært en positiv utvikling i bruk av rensefisk er ikke dette tiltaket tilstrekkelig til å holde smittepresset fra lakselus lavt nok for å beskytte vill laksefisk.

Fiskesykdommer

Ved tildelingsrunden i 2009 anbefalte Mattilsynet at det ikke blir foretatt nytildelinger i områder der det drives sykdomsbekjempelse. Siden 2010 har det vært en positiv utvikling når det gjelder ILA situasjonen i Troms og ILA. ILA representerer derfor ikke lenger et hinder for en kapasitetsøkning i dette området. Imidlertid gir PD-situasjonen grunn til bekymring. Antallet PD-tilfeller er uforandret sør for Hustadvika, men det er påvist en ny variant av PD-viruset i området Romsdal-Hitra/Frøya. Smittesituasjonen knyttet til denne virusvarianten er fortsatt uavklart, og det er behov for mer kunnskap og erfaring for å kunne håndtere denne situasjonen. Det er derfor ikke tilrådelig å utvide kapasiteten i dette området.

Andre momenter

Mattilsynet opplever at vi har god dialog med næringen og at næringen arbeider seriøst med å bekjempe lakselus på det enkelte anlegg. De har også større fokus på koordinerte tiltak.

Mattilsynet er imidlertid usikre på om næringen i tilstrekkelig grad har tatt beredskapsutfordringene knyttet til sykdomsutbrudd og lakselus på alvor. Det vises spesielt til eventuelle behov for fjerning av fisk og brakklegging av områder. Videre må næringen aktivt gripe fatt i næringsstrukturens innvirkning på fiskehelsesituasjonen generelt og lusesituasjonen spesielt, og komme med forslag til forbedringer.

Konklusjon

Når det gjelder lakselus mener Mattilsynet de tiltakene som har vært gjort siden 2009 har vist effekter, men ikke tilstrekkelige effekter til å endre situasjonen til det bedre fra 2010. Forekomsten av lus har gått ned i oppdrettsanlegg, men påvirkningen på vill laksefisk har hatt en negativ utvikling.

Det ser ut som om omfanget av nedsatt følsomhet og resistens mot lakselusmidler fortsatt har en negativ utvikling i enkelte områder. Det rapporteres om nedsatt følsomhet og resistens fra alle Mattilsynets regionkontor med unntak av regionkontoret for Troms og Finnmark.

På bakgrunn av dette, sammen med en uavklart PD-situasjon, frarår Mattilsynet å øke produksjonskapasiteten sør for Troms.

I Troms og Finnmark er imidlertid ILA-situasjonen under kontroll og lakselus-nivået generelt lavt, og det er foreløpig ikke rapportert om resistens mot dagens lusemidler. I disse fylkene er situasjonen for vill laks uforandret sammenlignet med 2010, men for sjøørret viser undersøkelsene i 2011 at situasjonen er noe forverret. Tatt dette i betraktning vil Mattilsynet anbefale at en eventuell kapasitetsøkning i dette området vurderes grundig.

Forvaltningen av oppdrettsfisk baserer seg i større grad på bærekrafts-prinsipper og det arbeides aktivt med å utvikle gode indikatorer for bærekraft. I påvente av dette anbefaler Mattilsynet at kapasitetsøkning i oppdrettsnæringen avvenges.

Med hilsen

Harald Gjein
Administrerende direktør

Kopi til: